

FÓKUSZPONT

ÚJABB MIGRÁCIÓS VÁLSÁGOT ÉS TERRORT
HOZHAT AZ IRÁNI HÁBORÚ

Elhúzódó migrációs válságot hozhat az iráni háború. Még ha a fegyveres konfliktus el is csitul, a gazdasági és biztonsági helyzet romlása miatt több millió iráni és az Iránban tartózkodó afgán indulhat útnak. Emellett radikális csoportok Európában is akcióba lendülhetnek. Európa számára jelenleg nincs kedvező forgatókönyv.

Az iráni konfliktus eszkalációja reális forgatókönyv. Bár a szembenálló felek kommunikációjuk szerint igyekeznek megkímélni a civil célpontokat, a konfliktus emberi, biztonsági és gazdasági következményei súlyos migrációs hullámot indíthatnak el Európa irányába.

Irán eddig is súlyos gazdasági gondokkal küzdött: 2025-ben 28–30 millió ember tartozott gazdaságilag sérülékeny kategóriába. A Világbank háborúval nem számoló előrejelzése a 2025–2026-os időszakra további 2,5–3 millió ember szegénységbe csúszását vetíti előre. A jelenlegi háború ezt a helyzetet tovább súlyosbítja. Egy 2023-as felmérés szerint az irániak 93 százalékának fejében már megfordult a kivándorlás gondolata. Válsághelyzetben a gondolatot egyre több esetben követheti tett.

A politikai körülmények megnehezítik az európai védekezést. Az EU külpolitikájáért felelős Külügyek Tanácsa február 19-én terrorszervezetnek minősítette a Forradalmi Gárdát. Eközben az Európai Parlament és több európai politikai fórum is rámutatott az elmúlt hónapok iráni tüntetéseit követő hatósági megtorlásokra, amelyek során becslések szerint 30 000 ember vesztette életét. Ilyen előzmények mellett Brüsszel számára politikailag nehezen vállalható, hogy Iránt biztonságos származási országnak minősítse, ami egy esetleges menedékkérő-hullám esetén tovább növeli az európai befogadó rendszerek terhelését.

A helyzetet súlyosbítja, hogy Irán maga is menekültbefogadó ország. Az UNHCR adatai szerint mintegy 800 ezer regisztrált menekült – döntő

többségük afgán – él az országban, emellett körülbelül 2 millió okmány nélküli afgán tartózkodik Iránban. Más becslések a teljes afgán jelenlétet 4–4,5 millió főre teszik. Irán az elmúlt években több százezres nagyságrendben deportált afgán állampolgárokat; 2024-ben mintegy 750 ezer kitoloncolás történt. Ha a konfliktus, vagy a kialakuló káosz miatt az állam rendészeti kapacitásai a belső biztonság fenntartására összpontosulnak, miközben a gazdasági nyomás erősödik, az afgán menekültek is növekvő számban indulhatnak el Európa felé.

Ha Iránból nő a kiáramlás, annak első következménye az Európa felé vezető út első tranzitorszájában, Törökországban jelentkezik. Ankara az elmúlt években mintegy 204 kilométeres biztonsági falat épített az Iránnal határos Van tartományi szakaszon, technikai megfigyelőrendszerekkel kiegészítve. A határzár azonban nem hermetikus lezárásra, csupán az áramlás mérséklésére alkalmas. Az EU a 2016-ban kötött migrációs együttműködés keretében már hozzávetőleg 10 milliárd euró támogatást nyújtott Törökországnak. Új iráni hullám esetén Ankara várhatóan további forrásokat és politikai engedményeket kér majd, miközben Európa belpolitikai mozgásteret egyre szűkül. Ha Törökország – akarva vagy akaratlanul – migránsokat enged át, a keleti mediterrán és balkáni útvonal terhelése nő; ha visszatartja őket, az EU pénzügyi és politikai függése erősödik.

Irán a jelenlegi konfliktusban korlátozottan számíthat közel-keleti szövetségeseire, mivel azok az elmúlt években súlyos katonai és politikai veszteségeket szenvedtek. Fennáll a veszélye annak, hogy Teherán Európában működő hálózatokat aktivál, illetve hogy az iszlamista rezsimmel szimpatizáló csoportok önállóan lépnek működésbe. 2025 májusában a brit rendőrség egy héttagú, iráni kötődésű terrorsejtet számolt fel.

2026.02.28.